

Landelijk Kantoor

Postbus 14208
3508 SH Utrecht
Pallas Athenedreef 27
3561 PE Utrecht

☎ 030 2340116
@ info@slachtofferhulp.nl
🌐 www.slachtofferhulp.nl
🐦 @slachtofferhulp
📘 Slachtofferhulp Nederland
🌐 Slachtofferhulp Nederland

Minister van Veiligheid en Justitie
De heer S.A. Blok
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Hulpverlening

☎ 0900 01 01*

Tevens per email aan: m.e.damave@minvenj.nl

Utrecht, 29 juni 2017

Uw kenmerk: 2043131
Kenmerk: VJ/AS/ako/170629
Betreft: Consultatie boeken 1 en 2 nieuwe Wetboek van strafvordering

Geachte heer Blok,

In antwoord op uw brief van 7 februari 2017 deel ik u mee dat Slachtofferhulp Nederland graag gebruik maakt van de mogelijkheid om te reageren op de conceptwetsvoorstellen en de bijbehorende conceptmemories van toelichting van Boek 1 (Strafvordering in het algemeen) en Boek 2 (Het opsporingsonderzoek) van het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

Recht doen aan belangen van slachtoffers

Voorop wil ik mijn vreugde uitspreken over het voorgestelde nieuwe artikel 1.1.1.4, waarin wordt neergelegd dat *strafvordering geschiedt op een wijze die recht doet aan de belangen van slachtoffers*. Het artikel codificeert de gedachte die ten grondslag ligt aan een lange ontwikkeling van versterking van de positie van slachtoffers in het strafproces. Deze grondslag zou als volgt kunnen worden omschreven. Een strafbaar feit is niet alleen een overtreding van een strafrechtelijke norm, maar allereerst en vooral een schending is van individuele rechten van een slachtoffer. Een soortgelijk uitgangspunt treft men ook aan in Overweging 9 van de EU-richtlijn minimumnormen voor slachtoffers (2012/29/EU) dat aanvangt met: "Criminaliteit is zowel een vergrijp tegen de samenleving als een schending van de individuele rechten van het slachtoffer." De traditionele opvatting waarbij een strafbaar feit voornamelijk in de sleutel van een inbreuk op de publieke rechtsorde werd gezet, is hiermee definitief verlaten.

Het voorgaande doet de vraag rijzen in hoeverre het nieuwe Wetboek van Strafvordering recht doet aan de belangen van slachtoffers. Dan moet worden geconstateerd dat in Boek 1 en Boek 2 geen voorstellen zijn gedaan tot belangrijke verbetering van de positie van het slachtoffer. Eerder deed Slachtofferhulp Nederland in reactie op het concept van de Contourennota voorstellen ter versterking van de positie van het slachtoffer in het vooronderzoek (bijlage bij *Kamerstukken II 2015/16, 27 279, nr. 278*). In reactie hierop wordt in de Contourennota uitgelegd dat alleen op enkele specifieke punten voorstellen zullen worden gedaan ter verbetering van de positie van het slachtoffer (bijvoorbeeld beklag ex artikel 12 Sv en hoger beroep en cassatie voor de benadeelde partij). Als reden hiervoor wordt gegeven dat de implementatie van de EU-richtlijn minimumnormen voor slachtoffers voor de uitvoerende organen nog een forse belasting zal vormen vooral voor politie en Openbaar Ministerie.

Tegen deze achtergrond wordt het niet raadzaam geacht om van deze organen te vragen in aansluiting daarop weer rekening te houden met nieuwe omvangrijke wijzigingen (*Kamerstukken II* 2015/16, 29 279, nr. 278, p. 44). Deze reactie is teleurstellend.

Hoewel ik uiteraard begrip op kan brengen voor de toenemende belasting van de uitvoerende organen als gevolg van de implementatie van de EU-richtlijn neemt dat het belang van de voorstellen van Slachtofferhulp Nederland niet weg. De verbeteringen die als gevolg van de implementatie van de EU-richtlijn tot stand zijn gekomen betreffen voornamelijk het terrein van informatieverstrekking aan het slachtoffer en de bescherming van slachtoffers in de strafprocedure. Dit zijn belangrijke verbeteringen. Maar goede mogelijkheden voor het slachtoffer om in de strafrechtelijke procedure te participeren blijven zeer beperkt.

Slachtofferhulp Nederland acht juist deze modernisering van het Wetboek van Strafvordering het moment om de positie van het slachtoffer in het strafproces fundamenteel te heroverwegen. Eén van de doelstellingen van de modernisering luidt immers:

“een duidelijke regeling van de bevoegdheden en procespositie van de verschillende deelnemers aan de strafrechtspleging, waarbij voorzien is in een evenwichtig stelsel van rechtswaarborgen en een juiste afweging van de verschillende belangen van deze procesdeelnemers.” (*Kamerstukken II* 2015/16, 29 279, nr. 278, p. 4.)

Bovendien zijn eerder herhaaldelijk toezeggingen gedaan over verbetering van de positie van het slachtoffer in het vooronderzoek (zie: *Kamerstukken II* 2005/06, 29 271, nr. 3, p. 3, *Kamerstukken II* 2004/05, 30 143, nr. 3, p. 4, *Kamerstukken II* 2005/06, 30 143, nr. 8, p. 10 en *Kamerstukken II* 2007/08, 31 241, nr. 3, p. 14-15). En ook de beleidsnotitie ‘Recht doen aan slachtoffers’ heeft als beleidsdoel geformuleerd dat slachtoffers een sterke positie in het recht dienen te hebben (*Kamerstukken II* 2012/13, 33 552, nr. 2, p. 30-32).

Procedurale rechten

Om te bereiken dat *strafvordering geschiedt op een wijze die recht doet aan de belangen van slachtoffers* dient het slachtoffer naar de mening van Slachtofferhulp Nederland een sterkere juridische positie te krijgen in de strafrechtelijke procedure. De uitkomst van de strafzaak is over het algemeen voor een slachtoffer van groot belang. Niet voor niets bestaat de mogelijkheid voor het slachtoffer om bij niet-vervolgen beklag te doen bij het gerechtshof. Genoegdoening voor het slachtoffer vormt ook een erkend strafdoel (J. de Hullu, *Materieel strafrecht*, Deventer, Kluwer: 2015, p. 6). Vragen als: welke opsporingshandelingen worden verricht?; voor welke afdoeningsbeslissing wordt gekozen?; welke strafbare feiten worden ten laste gelegd?; hoe moeten de vragen van artikel 350 Sv worden beoordeeld?, zijn in dit verband daarom relevante vragen voor een slachtoffer, die rechtstreeks aan zijn belang raken.

In het strafproces wordt het belang van het slachtoffer en zijn opvattingen dienaangaande op verschillende plaatsen ook reeds erkend. Zo is er bijvoorbeeld de regeling van de klachtdelicten en de regeling van het hoorrecht. Bij afwezigheid van een klacht mag het OM niet tot vervolging overgaan. En bij een aantal zedendelicten dient het OM de minderjarige in de gelegenheid te stellen zijn mening over het gepleegde feit kenbaar te maken (vgl. B.F. Keulen e.a., *Naar een tweefasenproces?*, Zutphen: Paris 2013, p. 41). Daarnaast wordt in de Aanwijzing slachtofferzorg van het Openbaar Ministerie reeds bepaald dat het belang van het slachtoffer wordt meegewogen indien wordt overwogen de zaak te seponeren of middels een transactie dan wel strafbeschikking af te doen (*Stcrt.* 2017, 23473, par. 5.3. en 5.4). Leidt de strafzaak tot een dagvaarding dan wordt er door het Openbaar Ministerie in bepaalde gevallen een gesprek aangeboden. Hierbij kan worden besproken of bijzondere voorwaarden zullen worden gevorderd zoals een contact- of gebiedsverbod (Aanwijzing slachtofferzorg, par. 5.6).

Meestal zullen de opvattingen van het slachtoffer over de strafzaak min of meer samenlopen met die van de politie en Openbaar Ministerie, maar soms is dat niet zo. In dat laatste geval dient het slachtoffer niet alleen zijn opvattingen naar voren te kunnen brengen, maar dienen zijn opvattingen ook zo veel mogelijk toetsbaar te worden meegewogen. Hiertoe dienen de procedurele rechten van het slachtoffer in het vooronderzoek, bij de vervolgingsbeslissing en op de terechtzitting te worden aangevuld en/of sterker verankerd. Waardoor tegemoet worden gekomen aan de – individueel verschillende - behoefte van inbreng en controle.

Versterking door drie belangrijke veranderingen

Slachtofferhulp Nederland heeft drie belangrijke veranderingen voor ogen:

(1) Het slachtoffer dient tijdens het vooronderzoek het recht te hebben om de officier van Justitie te verzoeken bepaalde onderzoekshandelingen te (laten) verrichten of om de officier van justitie te verzoeken deze te vorderen bij de rechter-commissaris (vgl. M.S. Groenhuisen & G. Knigge, *Dwangmiddelen en rechtsmiddelen*, Deventer 2002, p. 941-948). Een dergelijk verzoek van het slachtoffer dient uiteraard met argumenten te zijn onderbouwd. Tegen een weigering door de officier van justitie om aan het verzoek tegemoet te komen zou voor het slachtoffer bezwaar moeten openstaan bij de rechter-commissaris. Het slachtoffer staat hierdoor niet machteloos als hij het oneens is met de wijze waarop het vooronderzoek plaatsvindt. Het slachtoffer kan dan bepaalde onderzoekshandelingen uitlokken, die het opsporingsapparaat en/of het Openbaar Ministerie uit prioriteitsoverwegingen of om andere redenen (vooralsnog) niet opportuun achten. Het kan voor het slachtoffer immers van groot belang zijn om tijdens het opsporingsonderzoek te kunnen bewerkstelligen dat bepaalde opsporingshandelingen worden verricht. Bijvoorbeeld omdat het risico bestaat dat bepaalde sporen verloren gaan of omdat het opsporingsonderzoek zich (te) eenzijdig in een bepaalde richting ontwikkelt.

Een dergelijk recht heeft het slachtoffer nu alleen in het geval er aanwijzingen zijn dat op het slachtoffer van het misdrijf een ernstige besmettelijke ziekte is overgedragen (art. 2.6.5.8.4 (nieuw) Sv).

(2) Het slachtoffer dient de mogelijkheid te worden geboden om zijn mening te geven over de afdoeningsbeslissing die de officier van justitie voornemens is te nemen. Dit onderdeel valt uiteen in twee delen:

(a) Het gesprek van de officier van justitie met het slachtoffer zoals dat nu is neergelegd in de Aanwijzing slachtofferzorg van het Openbaar Ministerie, dient in de wet te worden verankerd. Het gesprek vormt immers een belangrijk onderdeel van een correcte bejegening van het slachtoffer. Dit gesprek zou echter plaats dienen te vinden vóór het moment dat de definitieve afdoeningsbeslissing wordt genomen. De officier van justitie kan zijn voorgenomen wijze van afdoening aan het slachtoffer uitleggen en het slachtoffer kan hierover vragen stellen en heeft de gelegenheid om zijn mening over dit voornemen te geven en zijn belangen naar voren te brengen. Hiermee wordt gewaarborgd dat het slachtoffer daadwerkelijk de mogelijkheid krijgt om zijn stem te laten horen over de afdoeningsbeslissing en dat hij hierover de uitleg krijgt die hij verdient. In de huidige praktijk wordt niet in alle gevallen die daarvoor in aanmerking komen een gesprek aan het slachtoffer aangeboden (vgl. ook: *Kamerstukken II 2015–2016*, 33 552, nr. 20, p. 8). Dit is een onwenselijke situatie. Van een afdoeningsbeslissing zonder dat een dergelijk gesprek is aangeboden zou het slachtoffer daarom de nietigheid moeten kunnen inroepen.

(b) Het slachtoffer dient de mogelijkheid te hebben naar aanleiding van een (voorgenomen) afdoeningsbeslissing het openbaar ministerie te verzoeken om een heroverweging. Deze heroverweging zou zowel het opsporingsonderzoek als de afdoeningsbeslissing kunnen betreffen.

Dat betekent niet zozeer dat het slachtoffer en het opsporingsapparaat daarbij tegenover elkaar komen te staan in die zin dat het opsporingsonderzoek of de afdoeningsbeslissing door de interventie van het slachtoffer wordt gediskwalificeerd, maar dat er aandacht wordt gevraagd voor de specifieke belangen van het slachtoffer die een extra inspanning kunnen rechtvaardigen om het opsporingsonderzoek alsnog tot een goed einde te brengen of over te doen, dan wel toch tot vervolging over te gaan of tot vervolging over te gaan van een ernstiger delict (vgl. M.S. Groenhuijsen & G. Knigge, *Dwangmiddelen en rechtsmiddelen*, Deventer 2002, p. 936-940). Dit verzoek om heroverweging zou dan het voorportaal tot een eventueel beklag ex artikel 12 Sv bij het gerechtshof kunnen vormen. Dat wil zeggen dat alvorens een beklagprocedure te kunnen beginnen eerst een verzoek om heroverweging bij het Openbaar Ministerie zou moeten worden ingediend.

(3) Het spreekrecht ter zitting verleent het slachtoffer reeds *het recht* om een oordeel te geven over de inhoud van de strafzaak. In feite kan hij een advies aan de rechter geven over de vragen van artikel 350 Sv. In de praktijk wordt het spreekrecht in een aantal gevallen al zo ingevuld. Meestal voert een advocaat dan op dit onderdeel het woord namens het slachtoffer. Helaas hoeft het slachtoffer hierbij niet serieus te worden genomen. Zo hoeft de rechter hem geen mogelijkheid te geven voor een spreekrecht in twee termijnen, waarbij ook gereageerd zou kunnen worden op het requisitoir en het pleidooi (Gerechtshof 's-Hertogenbosch 31-3-2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:1417). Ook hoeft de rechter in zijn vonnis niet te reageren op het advies van het slachtoffer, omdat hierover niets in het Wetboek van Strafvordering is geregeld. Indien het slachtoffer zich over de vragen van artikel 350 Sv uitlaat en zijn standpunt(en) uitdrukkelijk onderbouwd, past daarbij dat de rechter verplicht is in zijn uitspraak uitleg te geven indien hij daar van afwijkt, zoals hij dat ook verplicht is ten opzichte van uitdrukkelijk onderbouwde standpunten van de verdediging en de officier van justitie. Slachtofferhulp Nederland blijft daarom pleiten voor sterkere juridische positie van het slachtoffer op de terechtzitting, waarbij hij als volwaardige partij kan deelnemen aan het juridische debat (vgl. ook: <https://www.slachtofferhulp.nl/Actueel/2014/Meer-rechten-en-betere-hulp-voor-slachtoffers>)

Gelet op het feit dat het uitgebreide spreekrecht pas een jaar geleden in werking is getreden, lijkt het misschien niet voor de hand te liggen om nu reeds deze regeling weer op de schop te nemen. De wetgever wacht daarvoor over het algemeen in ieder geval de evaluatie van een wet af. Toch zou dat in dit geval niet hoeven. De inhoudelijke uitbreiding van het spreekrecht was vooral gericht op het afschaffen van de onnodige inhoudelijke beperking van het spreekrecht door het slachtoffer zelf. Dit recht zal ook te zijner tijd worden geëvalueerd. Tegelijkertijd heeft de wet echter de mogelijkheid geopend voor het slachtoffer om, middels zijn advocaat, aan het juridische debat op de zitting bij te dragen. Slachtoffers maken daarvan ook gebruik. De logica gebiedt dat het slachtoffer dan ook serieus wordt genomen in zijn bijdrage en dat er een responsieplicht voor de rechter aan wordt verbonden.

Naast dat een dergelijke wijziging van het strafprocesrecht tegemoetkomt aan de procedurele rechtvaardigheid voor het slachtoffer, zou een advies van het slachtoffer ook aan een juiste toepassing van het materiële strafrecht kunnen bijdragen. Hierbij kan worden gedacht aan de straftoemeting (vgl. Keulen e.a. 2013, p. 41). Daarnaast kan het slachtoffer ook een bijdrage kan leveren aan de beoordeling welk delict bewezen kan worden verklaard. Dit zal zich bijvoorbeeld kunnen voordoen indien de officier van justitie tot gedeeltelijke vrijspraak concludeert en het slachtoffer het daarmee om juridische redenen niet eens is.

Het is natuurlijk denkbaar dat de voorgestelde wijzigingen alleen in bepaalde zaken van toepassing zouden zijn. Hiervoor zou kunnen worden aangesloten bij de misdrijven die nu recht geven op spreekrecht.

Aangifte

Door de Wet Implementatie van de EU-richtlijn minimumnormen voor slachtoffers zijn de leden 5, 6 en 7 van artikel 163 Sv gewijzigd. Hierdoor is de wet aan de praktijk aangepast en luidt artikel 163, zesde lid nu: "Indien het belang van het onderzoek zich tegen terbeschikkingstelling van de aangifte verzet, wordt de aangever in afwijking van het eerste lid een schriftelijke bevestiging van zijn aangifte ter beschikking gesteld." Dezelfde bepaling is nu terug te vinden in artikel 2.2.3.4 (nieuw) Sv. Slachtofferhulp Nederland heeft bij de totstandkoming van deze regeling bepleit dat een beslissing om geen afschrift van de aangifte te verstrekken deugdelijk moet worden gemotiveerd en dat de beslissing geen automatisme dient te zijn. In de memorie van toelichting bij de Implementatiewet heeft de minister dit voorstel overgenomen:

"Ik ben het eens met SHN dat de beslissing om geen afschrift te verstrekken geen automatisme mag zijn. Het wél verstrekken van een kopie is de normale gang van zaken. Het volstaan met een bevestiging van de aangifte is de uitzondering die in het belang van het onderzoek kan worden gemaakt. Het is terecht dat SHN attendeert op de gevolgen voor het slachtoffer als geweigerd wordt om een afschrift te verstrekken. Het voorstel om een motiveringsplicht op te nemen voor het geval er wordt geweigerd, neem ik daarom over. In deze motivering mag niet volstaan worden met een enkele verwijzing naar het belang van het onderzoek, maar moet de weigering meer specifiek van argumenten worden voorzien." (*Kamerstukken II 2014/15, 34 236, nr. 3, p. 76-77.*)

Deze motiveringsplicht is echter per abuis niet in de wet opgenomen. Slachtofferhulp Nederland meent dat deze motiveringsplicht alsnog in de wet moet worden opgenomen.

Medische gegevens van het slachtoffer

Als een slachtoffer aangifte doet komt niet alleen zijn verklaring, maar komen ook zijn persoonsgegevens in een politiedossier terecht. Bij een slachtoffer dat letselschade heeft opgelopen als gevolg van het misdrijf wordt vervolgens vaak ook een onderzoek door een (forensisch) geneeskundige uitgevoerd. De rapportage van dit onderzoek wordt meestal met foto's bij de aangifte gevoegd. Deze handelingen vormen op zich reeds vergaande inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en lichamelijke integriteit van het slachtoffer. De verkregen gegevens mogen alleen worden verwerkt conform de Wet politiegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Maar als het tot vervolging van een verdachte komt, kan niet worden voorkomen dat deze gegevens bij (de raadsman van) de verdachte belanden (artikel 1.8.1.4 (nieuw) Sv).

Het slachtoffer heeft er groot belang bij dat hij weet wat er met de gegevens gebeurt en dat hij de mogelijkheden kent om, als hij dat wil, zijn privacy te beschermen. Zo kan hij een afgewogen beslissing nemen om mee te werken aan het strafrechtelijk onderzoek, of beslissen dat hij alleen tot op zekere hoogte wil meewerken dan wel onder bepaalde voorwaarden (zie ook: A.H. Sas, 'Privacybescherming van het (letselschade)slachtoffer in het strafproces', in *Verkeersrecht* 2014, nr. 4 p. 130 e.v.). Hierin wordt tot op zekere hoogte voorzien door artikel 51ab Sv in verbinding met de Ministeriële regeling houdende regels voor de algemene informatievoorziening aan slachtoffers, *Stcrt.* 2017, 18951 en met de Aanwijzing slachtofferzorg, par. 3.1. Hier wordt bepaald dat bij het opnemen van de aangifte het slachtoffer goed geïnformeerd moet worden over de mogelijke gevolgen van het opnemen van persoonsgegevens in de aangifte en andere stukken die deel uit kunnen gaan maken van het strafdossier. Het slachtoffer wordt geïnformeerd over de mogelijkheden om zijn privacy te beschermen door (gedeeltelijke) afscherming van zijn persoonsgegevens. Bijvoorbeeld door het kiezen van domicilie of het doen van aangifte onder nummer.

Met betrekking tot de medische gegevens van het slachtoffer die zijn verkregen door een letselonderzoek zou de positie van het slachtoffer moeten worden versterkt. Niet alleen zou het slachtoffer er goed over moeten worden geïnformeerd wat met de resultaten van het onderzoek gebeurt. Het slachtoffer zou daarbij ook een inzage- en blokkeringsrecht moeten worden toegekend,

zoals dat ook in het burgerlijk recht geldt (art. 7:464 lid 2 onder b BW). Alvorens de rapportage aan het dossier wordt toegevoegd, moet hij deze kunnen inzien en alsnog te mogen beslissen de toevoeging aan het dossier te blokkeren.

Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een slachtoffer van een ernstig geweldsdelict dat geconfronteerd met de letselrapportage en de bijgevoegde foto's het blokkeringsrecht zou willen uitoefenen, zodat de dader hem niet zó zal zien. Hierbij kan bijvoorbeeld een rol spelen dat door de omstandigheden van het geval de kans klein is dat de dader ook werkelijk wordt veroordeeld. Dit zou bijvoorbeeld bij zedenzaken of andere geweldsmisdrijven het geval kunnen zijn, waarbij het slachtoffer de enige getuige is. Het slachtoffer zou zich hierover kunnen laten informeren door de officier van justitie en/of door een rechtsbijstandsverlener. Een ander voorbeeld kan zijn het geval van mishandeling, waarbij nader onderzoek nodig is door een forensisch psychiater om vast te stellen of het hersenletsel bij het slachtoffer teweeg is gebracht door het misdrijf (zware mishandeling) of dat dit het gevolg was van een eerder ongeval (geen zware mishandeling). Bij gebrek aan inzage- en blokkeringsrecht kan het slachtoffer zich gedwongen voelen om niet mee te werken aan nader onderzoeken rapportage (zie bijv. Hof Amsterdam 24 januari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BZ0892).

Kennisneming van de processtukken

De regeling van het recht van het slachtoffer om kennis te mogen nemen van de processtukken is geen gelukkige gebleken. De regeling beoogde het recht op kennisneming van het slachtoffer gelijk te stellen met het recht van de verdachte, maar in de praktijk komt daar niet veel van terecht (zie A.H. Sas, 'Het recht van het slachtoffer op kennisneming van processtukken', in *DD* 2014, nr. 10, p. 797-823 en V. Drost e.a., *Wet versterking positie slachtoffers. Procesevaluatie*. Barneveld: 2014, p. 28-31).

Voorwaarde voor kennisneming is dat de processtukken 'voor het slachtoffer van belang zijn' (art. 1.5.2.4, eerste lid (nieuw) Sv). In de praktijk blijkt dat het belang van het slachtoffer (soms) beperkt wordt uitgelegd. Slachtofferhulp Nederland stelt daarom voor om het belangvereiste uit de wet te schrappen. Hiermee wordt het recht op kennisneming volledig gelijk gesteld aan dat van de verdachte. Het slachtoffer heeft immers belang bij kennisneming van alle processtukken ter voorbereiding van de zitting. In het algemeen omdat hij dan weet wat eventueel op de zitting aan de orde kan komen en om de zitting goed te kunnen volgen. Daarnaast is het nodig om zich goed te kunnen voorbereiden op zijn eventueel uit te oefenen spreekrecht, dat alle aspecten van de strafzaak kan bestrijken, en in verband met de indiening van de vordering benadeelde partij. Bovendien kan kennisneming van de stukken bijdrage aan de verwerking van het misdrijf, doordat het antwoord kan geven op vragen die bij het slachtoffer leven (bijvoorbeeld: waarom? wat heeft de verdachte gedreven?).

In dit verband wil ik uw aandacht ook voor het volgende vragen. De officier van justitie kan kennisneming of het toevoegen van processtukken weigeren (art. 1.5.2.4 (nieuw) Sv). Hiervoor heeft hij een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris (artikel 1.5.2.4, vierde lid (nieuw) Sv). De rechter-commissaris hoeft de officier van justitie, noch het slachtoffer in verband hiermee te horen. Dit komt onwenselijk voor. Een betere regeling lijkt die van artikel 1.5.2.6, zesde lid (nieuw) Sv, dat indien de officier van justitie het verzoek van het slachtoffer afwijst, hij dit schriftelijk en gemotiveerd meedeelt aan het slachtoffer. Is het slachtoffer het met de beslissing niet eens moet de mogelijkheid van bezwaar bij de rechter-commissaris openstaan. Alvorens te beslissen, zou de rechter-commissaris het slachtoffer en de officier van justitie dienen te horen. Dit zou meer conform de regels van een eerlijke procedure zijn.

Bovendien rijst ook de vraag of de huidige regeling waarbij het horen door de rechter-commissaris van het slachtoffer achterwege kan worden gelaten niet in strijd is met artikel 6 EVRM en/of artikel 47 EU-Grondrechtenhandvest: het recht op eerlijk proces en een doeltreffende voorziening in rechte. Voor wat betreft artikel 6 EVRM kan daar weinig twijfel over bestaan, nu het om de vaststelling van een 'burgerlijk recht' van het slachtoffer gaat.

Doordat het recht op informatie over de strafzaak onderdeel uitmaakt van het terrein dat door de EU-richtlijn (o.a. artikel 6 en artikel 11, derde lid) wordt bestreken, valt ook te betogen dat kennisneming van de processtukken door het slachtoffer ingevolge artikel 51 EU-Grondrechtenhandvest eveneens binnen het toepassingsgebied van het Handvest valt (vgl. EU HvJ 26 februari 2013, C-617/10 Åklagaren/Hans Åkerberg Fransson). Misschien kan gezegd worden dat het slachtoffer zijn verzoek om kennisneming ten overstaan van de zittingsrechter kan herhalen en dat die procedure wel aan de genoemde Europese vereisten voldoet. Maar indien eerst de zittingsrechter kennisneming toestaat, is dit in beginsel te laat voor het slachtoffer om zich op de zitting voor te bereiden. Dit zou dan in verband met een goede procesorde moeten leiden tot aanhouding van de strafzaak. Dit lijkt een weinig elegante oplossing.

Het slachtoffer als getuige

De nieuwe opzet van het getuigenverhoor door de rechter-commissaris, waarbij het uitgangspunt is dat de verdachte bij het verhoor "aanwezig is, tenzij..." zal in de praktijk implicaties hebben voor het horen van slachtoffers als getuige.

Soms zullen slachtoffers niet in aanwezigheid van de verdachte willen worden verhoord, terwijl misschien niet wordt voldaan aan het criterium dat "...een gegronde vermoeden bestaat dat de gezondheid of het welzijn van de getuige door het afleggen van een verklaring in aanwezigheid van de verdachte schade zal lijden..." (artikel 2.10.3.1.4, tweede lid (nieuw) Sv). Er rijzen in dit verband vragen over de verhouding tussen dit criterium en de eventuele beschermingsbehoeften die zijn vastgesteld in het kader van de zogenoemde Individuele Beoordeling (art. 1.5.2.1, derde lid onder b (nieuw) Sv in verbinding met Artikel 10 e.v. Besluit slachtoffers van strafbare feiten). In hoeverre dient de rechter-commissaris rekening te houden met de uitkomst van de Individuele Beoordeling? Zou voornoemd criterium in verband met de Individuele Beoordeling misschien aanvulling behoeven? In het Besluit slachtoffers van strafbare feiten lijken de beschermingsmaatregelen die worden genoemd in artikel 12 alleen van toepassing te zijn op de terechtzitting. Zouden deze niet ook van toepassing moeten worden verklaard op het verhoor door de rechter-commissaris? Slachtofferhulp Nederland zou hieromtrent een nadere uitleg in de memorie van toelichting zien.

Naar ik aanneem heb ik u hiermee voldoende geïnformeerd. Mochten er naar aanleiding van het vorenstaande vragen zijn, dan zijn wij uiteraard bereid deze te beantwoorden.

Hoogachtend,

V. Jammers
Lid Raad van Bestuur